

Opmerkingen Wijziging WOB

Artikel 3a, lid 4

Er zijn enkele opmerkelijke wijzigingen aangebracht die weliswaar de mogelijkheid geven om de hoeveelheid te verstrekken informatiemateriaal te beperken maar niet leiden tot een vermindering van de tijd die aan de behandeling van WOB-verzoeken wordt besteed. Daarbij valt te denken aan het bepaalde in artikel 3a, lid 4, waarin de mogelijkheid wordt geopend om e-mailberichten (bij intern elektronisch verkeer) waarmee slechts berichten worden doorgestuurd al dan niet met reacties met een persoonlijke beleidsopvatting, niet openbaar behoeven te worden gemaakt. Dit houdt dat de e-mailberichten niet meer behoeven te verstrekt, maar nog wel moeten worden beoordeeld. De bestuurslasten worden daarmee niet minder.

Artikel 5, lid 2

Wanneer afgezien kan worden van een schriftelijke bevestiging van het verstrekt hebben van bepaalde documenten waarom is verzocht, lijkt het wel wenselijk dat ergens vastgelegd wordt dat de betreffende informatie openbaar is (geworden). Dit voorkomt dat een en ander op een later tijdstip alsnog een punt van discussie kan worden.

Artikel 6, lid 3

Welke rechtsmiddelen kunnen aangewend worden indien ter uitvoering van een WOB-verzoek besloten is om periodiek informatie te verstrekken, waaraan nog geen eindtermijn gebonden is. Het is voorstelbaar dat bepaalde informatie wekelijks (of misschien maandelijks) bij het bestuursorgaan wordt aangevuld en de verstrekking bijvoorbeeld maandelijks geschied en wel voor onbepaalde tijd. Resteert dan een beroep op de civiele (rest)rechter?

Artikel 7a, lid 1 (onder meer)

In dit artikellid wordt een afweging verondersteld van belangen, waarbij verwezen wordt naar de artikelen 10 en 11 van de WOB. In welk opzicht is daarmee alsnog een afweging ontstaan van belangen als bedoeld in artikel 10, lid 1, WOB, waarin immers imperatief belangen zijn vermeld waaronder geen verstrekking van documenten plaatsvindt?

Artikel 7a, lid 2

In dit artikellid wordt (ongeclausuleerd) mogelijk gemaakt om desgevraagd informatie te ontvangen over overleden directe familieleden. In hoeverre is daarbij de kans aanwezig dat daaruit adresgegevens kunnen worden afgeleid van andere leden van de familie? Met name in conflictsituaties tussen familieleden kan dit aanleiding zijn voor escalaties of andere mogelijke gevolgen.

Artikel 13, lid 1

In dit artikellid wordt de overtreding van de artikelen 7a en 7b strafbaar gesteld. In de toelichting is aangegeven dat strafbaarstelling van artikel 7c niet aan de orde is omdat (populair gezegd) artikel 272 Wetboek van Strafrecht voldoende mogelijkheden biedt. Dit gaat als ik het wel heb alleen op wanneer er een geheimhoudingsverklaring aan de orde is. Het is niet uitgesloten dat er andere voorwaarden kunnen worden gesteld waarvan overtreding niet onder dit laatste wetsartikel valt. Dan wordt een strafbaarstelling gemist.

In de Memorie van Toelichting wordt aangegeven dat het behandelen van WOB-verzoeken behoort tot het reguliere werk van bestuursorganen, maar dat dit niet ten koste mag gaan van de effectiviteit van het openbaar bestuur. Vervolgens wordt geconstateerd dat de Rijksoverheid in de komende jaren fors moet bezuinigen.

In tegenstelling tot de indruk die met deze formulering wordt gewekt, worden naast de Rijksoverheid ook andere overheden met regelmaat geconfronteerd met WOB-verzoeken. In overeenkomstige zin zijn de neveneffecten ook bij de bestuursorganen van deze overheden merkbaar. Daarbij komt dat de diverse overheden zich in den lande op verschillende fasen van ontwikkeling vinden ten aanzien van digitalisering. Ook zijn oudere documenten slechts in fysieke vorm beschikbaar. Zolang er nog geen definitieve beslissing genomen is ten aanzien van de digitale verwerking van de documenten die op dit moment worden geproduceerd, breiden de archieven zich nog immer stevig uit.

Het is te verwachten dat op termijn de digitalisering zodanig zal zijn ontwikkeld dat het aanzienlijk minder tijd vergt om aan WOB-verzoeken te gaan voldoen. De voortschrijding van de digitalisering maakt het wellicht mogelijk dat er minder behoefte zal bestaan aan WOB-verzoeken omdat de informatie reeds voor handen is via website.

Echter tot die tijd zal het onevenredig meer tijd vergen om (alle) WOB-verzoeken te beoordelen en er al dan niet aan te voldoen. Het is en blijft dan niet meer dan redelijk dat gedurende deze periode het hanteren van een redelijk tarief voor het doen van onderzoek in het archief, geen belemmering behoeft te vormen voor de beschikbaarheid van de betreffende informatie.

Ten slotte is het opmerkelijk dat bij hergebruik er (naast de kopieerkosten) wel een redelijke vergoeding mag staan tegenover de activiteit van het bestuursorgaan en voor het verstrekken van (soms) gelijke informatie aan de verzoeker om die enkele informatie niet. De inspanning die moet worden verricht om de informatie beschikbaar te stellen is immers vergelijkbaar.

In de MvT worden in het kader van rechtsvergelijking voorbeelden aangehaald in de benaderingen die zowel het Verenigd Koninkrijk als België hebben gekozen om te voldoen aan het Verdrag van Tromsø. Voor zover bekend zullen ook andere landen zoals Denemarken, Zweden en (dichterbij) Duitsland eveneens oplossingen hebben gekozen die daaraan tegemoet komen. Juist in een tijd waarin kennelijk meer behoefte bestaat aan dergelijke rechtsvergelijkingen (mede door de toenemende invloed van Europa), zou het niet onlogisch zijn wanneer ook naar deze landen wordt gekeken.

Ten aanzien van de wijze waarop omgegaan kan worden met omvangrijke verzoeken wordt geconstateerd dat bestuursorganen ook eenzijdig de beslistermijn moeten kunnen opschorten. Dit zal wel eerst dienen te geschieden nadat er overleg heeft plaatsgevonden met de verzoeker. Welke uitkomst dit overleg dient te hebben is niet geregeld, maar vervolgens kan wel (eenzijdig) een opschorting plaatsvinden. Tegen een dergelijk besluit kan niet in rechte worden opgekomen bij de bestuursrechter. Is hier een taak voor de civiele (rest)rechter?

23 juli 2012
Jos van Dijk
Gemeente Waddinxveen
Bestuursjurist